

Hai em bé đi chân đất trong ngày mừng thọ lục tuần đại khánh Hồ Chủ Tịch

Bức ảnh chụp lễ mừng thọ lục tuần đại khánh (sáu mươi tuổi) Chủ tịch Hồ Chí Minh trên chiến khu Việt Bắc năm 1950, có hai bé trai đi chân đất.

Đó là hai anh em ruột, con trai của luật sư Phan Anh (khi đó là Bộ trưởng Bộ Kinh tế) và dược sĩ Đỗ Thị Thao (một trong vài ba nữ trí thức trẻ Tây học đầu thế kỉ 20 của Việt Nam). Người anh tên là Phan Trúc Long (sinh năm 1941) và người em tên là Phan Trí Vân (sinh năm 1943). Thời gian này, mẹ của hai anh em, dược sĩ Đỗ Thị Thao, đang mắc bệnh hiểm nghèo, ốm nặng. Chân đất đến dự sinh nhật Bác Hồ, tại làng Yên Thượng gần ngôi Lê, cách nhà độ mười cây số, hai anh em mang quà mừng thọ Bác là mấy quả mướp trong vườn nhà, trồng được từ phong trào tự túc tăng gia sản xuất.

Trước đó, ngay sau Chiến dịch Thu Đông năm 1947, hưởng ứng phong trào thi đua tăng gia sản xuất của Hồ Chủ tịch, bà Đỗ Thị Thao - một nữ trí thức tân tiến, đã động viên, khuyến khích mọi người trong gia đình tự giác tăng gia sản xuất trồng trọt, chăn nuôi. Trong vườn, ba mẹ con bà trồng rau cải, trồng mướp, để tự túc rau tươi ăn hàng ngày. Bà Thao còn trồng thêm một vườn mía để có thêm chất đường cho cả gia đình. Ba

mẹ con cũng nuôi gà để lấy trứng, lấy thịt và nuôi thêm cả dê và lợn. Ngoài trồng trọt và chăn nuôi ra, bà Thao còn dệt chiếu, trồng dâu, nuôi tằm.

Tin gia đình ông bà Phan Anh tích cực tăng gia sản xuất, chăn nuôi đến với Chủ tịch Hồ Chí Minh khiến Người rất vui. Ngày 19 tháng 5 năm 1948, để báo cáo với Bác, bà Đỗ Thị Thao đã gửi lên Bác một số sản phẩm "sản xuất" nông nghiệp. Nhận được "quà biếu", Hồ Chủ tịch liền có thơ trả lời:

*"Cảm ơn thím biếu mấy vòng tơ.
Mong chú làm thêm mấy vắn thơ.
Canh mướt ngon lành nhờ các cháu.
Có sao viết vậ chú cười nơ"*

Hai năm qua mau, bà Thao lâm bệnh hiểm nghèo, được Hồ Chủ tịch cùng Chính phủ tạo mọi điều kiện đưa ra nước ngoài chữa trị. Hai con trai ở nhà với bố, được bố dạy thuộc lòng bài thơ, đến ngày sinh nhật "lục tuần đại khánh" sẽ đọc để Bác Hồ nghe.

Ngày 19 tháng 5 năm 1950, tại làng Yên Thượng gần ngôi Lê, anh em hai cậu bé Phan Trúc Long và Phan Trí Vân cùng đi chân đất đã đồng thanh đọc thơ mừng thọ Hồ Chủ tịch sáu mươi tuổi. Bài thơ như sau:

Dự lễ sinh nhật Bác

*Cháu nhớ Tết năm nay
Mẹ cháu bảo cháu hay
Nước Việt Nam mới để
Cháu hỏi: "Sao lạ thế
Ai để ra nước Nam?"
Mẹ cháu cười bảo rằng:
"Ấy là Hồ Chủ tịch".
Nước Trung Hoa xác nhận
Rồi đến nước Xô - Liên
Nhiều nước khác tiếp liền
Hoàn cầu đều bàn bạc
Nước Việt Nam sinh Bác
Bác sinh lại nước Nam
Kính chúc Bác muôn năm*

*Cùng Việt Nam bất diệt
Kính chúc Bác muôn năm
Lập thêm nhiều công nữa.*

...

*Trước sức mạnh nhân dân
Bọn đế quốc tham tàn
Phải cùng nhau cúi gục
Gia đình ta đông đúc
Nhật sinh lại nhật sinh
Thế giới càng văn minh
Đại đồng mau bước tới
Bác Hồ muôn muôn tuổi
Nước Việt muôn muôn năm.*

*

Những năm 2000...

Mỗi dịp khách đến nhà cô giáo Lê Thị Dung, giáo viên hưu trí trường Tiểu học Lê Ngọc Hân (quận Hai Bà Trưng, Thành phố Hà Nội) được thấy tấm ảnh mừng "lục tuần đại khánh Hồ Chủ tịch" treo trang trọng tại

phòng khách, nếu chú ý sẽ thấy có hai em bé đi chân đất trong ảnh. Những người thân đều biết, người em trong ảnh, ông Phan Trí Vân, là chồng của cô giáo Lê Thị Dung.

Chia sẻ những mẩu chuyện xung quanh tấm ảnh, cô Dung cho biết, sinh thời tiến sĩ Phan Trí Vân luôn bày tỏ tấm lòng tôn kính và thần tượng Chủ tịch Hồ Chí Minh. Trong đời sống, trước những công việc cần chọn lựa, ông luôn nghĩ đến cha mẹ, đến Bác Hồ. Khi còn nhỏ, Phan Trí Vân luôn tự hào vì mình là cháu Bác Hồ. Khi anh trai Phan Trúc Long được chọn sang Liên Xô học, vốn từ nhỏ hai anh em quấn quýt bên nhau nên Vân không muốn xa anh, cậu bé khóc ròng rã không ai dỗ được. Cô giáo của em dỗ dành:

- Vân không nhớ mình là cháu Bác Hồ à?
Em phải ngoan chứ!

Nghe cô giáo nói vậy, Phan Trí Vân không khóc nữa.

Lớn lên nhập ngũ, anh bộ đội Phan Trí Vân luôn nhớ năm lòng 5 điều Bác Hồ dạy. Cô giáo Lê Thị Dung kể về tính hiếu học, chuyên cần: